

Голові разової спеціалізованої вченої
ради у Дніпровському національному
університеті імені Олеся Гончара
доктору політичних наук, професору,
завідувачу кафедри політології,
соціології та публічного управління
Ставченку Сергію Вікторовичу

Відгук

офіційного опонента, доктора філософських наук, професора, завідувача
кафедри філософії Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська
академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради»
Висоцької Ольги Євгенівни на дисертаційну роботу Воевудського
Олександра Вадимовича «Політична модернізація сучасної України в
контексті глобальної адженди сталого розвитку» на здобуття наукового
ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – політологія

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами

Дисертаційна робота О.В. Воевудського присвячена актуальній та
науково значущій проблемі взаємозв'язку між політичною модернізацією
сучасної України та глобальною аджендою сталого розвитку. Автор ґрунтовно
досліджує процеси трансформації політичної системи України крізь призму
реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР). Тема дисертації є надзвичайно
важливою в сучасних умовах, коли Україна перебуває на перехресті
геополітичних, економічних та соціальних викликів, пов'язаних із війною,
післявоєнним відновленням та інтеграцією до Європейського Союзу.

Глобальна адженда сталого розвитку стала визначальним орієнтиром
для реформ у різних країнах, зокрема й в Україні. Дослідження взаємозв'язку
між політичною модернізацією та цілями сталого розвитку дозволяє не лише
осмислити сучасні трансформаційні процеси, але й сформулювати науково
обґрунтовані підходи до стратегій розвитку держави. Україна знаходиться на
етапі глибокої соціально-політичної трансформації, спричиненої як
внутрішніми, так і зовнішніми чинниками. Революція Гідності, агресія росії,
тимчасова окупація територій, реформи у сфері державного управління та
правосуддя - усе це актуалізує питання політичної модернізації. У цьому

контексті модернізація означає не лише технічне чи адміністративне оновлення, а перш за все якісну зміну принципів управління, політичної культури та громадянської участі.

Інтеграція України до європейського та глобального простору вимагає узгодженості з міжнародними зобов'язаннями, включно з ЦСР. Політичні інститути мають трансформуватись таким чином, щоб відповідати викликам глобального порядку денного, зокрема в питаннях демократії, прав людини, соціальної справедливості, екологічної політики, подолання бідності та нерівності. Таким чином, ЦСР виступають своєрідним критерієм ефективності політичної модернізації.

Актуальність дослідження також зумовлюється необхідністю вироблення нових підходів до формування державної політики, яка буде стійкою, інклюзивною та спрямованою на довгострокову перспективу. У цьому сенсі сталий розвиток не є суто екологічною концепцією, а багатовимірною моделлю, що охоплює політичні, соціальні, економічні та інституційні складові.

Отже, це дослідження має важливе значення для політичної науки, оскільки дозволяє інтегрувати класичні концепції модернізації з новітніми глобальними викликами. Його результати можуть слугувати основою для переосмислення підходів до побудови державних інститутів в Україні, що орієнтовані на сталість, відкритість та підзвітність в управлінні.

Щодо зв'язку дисертації з науковими програмами та темами, то можна констатувати, що вона повністю вписується у комплексну наукову тему «Особливості формування сталої (консолідованої) демократії в Україні: теоретико-методологічний, політикоінституційний та політико-комунікаційний виміри» (№ держреєстрації 0122U001332), яку розробляє кафедра політології, соціології та публічного управління факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційні положення дослідження і його результати є логічними, послідовними і чіткими. Ступінь достовірності і обґрунтованості висвітлених автором наукових положень, висновків, рекомендацій є достатньо високим, що досягнуто внаслідок використання міждисциплінарного підходу, аналізу національного і міжнародного досвіду, а також системному охопленню соціальних, політичних, економічних та екологічних аспектів сталого розвитку. Автор ґрунтовно опрацював як світову, так і вітчизняну наукову літературу, а також офіційні документи ООН, ОЕСР та Міжнародної ради з науки. Методологічний арсенал включає системний аналіз, порівняльний метод, аналіз документів, кейс-стаді (на прикладі Львівської та Дніпропетровської областей), статистичний аналіз та експертні інтерв'ю. Особливо вражає здатність автора поєднувати абстрактні теоретичні конструкції з практичним аналізом реальних політичних процесів. Зокрема, розгляд сталого розвитку як інструменту демократичного врядування, екологічної безпеки та соціальної справедливості дозволяє по-новому інтерпретувати природу політичної модернізації в умовах кризи. Така глибина теоретичного осмислення свідчить про доволі високий рівень наукової кваліфікації дисертанта. Робота містить логічну подачу матеріалу та відповідає сучасним вимогам до наукових досліджень у галузі політології.

У дисертаційному дослідженні розкрито взаємозв'язок між політичною модернізацією України та реалізацією глобальної адженди сталого розвитку в умовах трансформаційних викликів. Теоретичні положення ґрунтуються на сучасних наукових підходах до сталого розвитку, зокрема концепції, сформульованій Комісією Брунтланда (1987 р.), яка стала основою для подальших міжнародних ініціатив, а також ЦСР ООН до 2030 року. У дисертації ці принципи адаптовано до українського контексту з урахуванням сучасних викликів - війни, можливих ризиків економічної нестабільності, корупції, що підсилює валідність запропонованих висновків.

Дисертація має чітку структуру, що відповідає поставленій меті та завданням дослідження. У Вступі обґрунтовано актуальність, мету, предмет, об'єкт, наукову новизну та методологію дослідження. Кожен із трьох розділів послідовно розкриває ключові аспекти проблеми: від теоретико-методологічних засад до аналізу політико-інституційних аспектів впровадження адженси сталого розвитку та розробки практичних рекомендацій. Стиль викладення науковий, але доступний, термінологія загальноприйнята, з посиланнями на авторитетні джерела. Автор дотримується високих стандартів наукової етики: всі цитати та посилання коректно оформлені, джерела різноманітні та сучасні, включаючи міжнародні звіти ООН та ОЕСР. Особливо варто відзначити наявність додатків з аналітичними матеріалами, що підвищує прозорість дослідження.

Дисертація аргументовано демонструє необхідність політичної трансформації в Україні шляхом імплементації концепції сталого розвитку. Особливу увагу приділено структурному аналізу складових цієї концепції - екологічної, економічної, соціальної, юридичної та політичної. Кожна з них розглядається як невід'ємна частина модернізаційного процесу, що підтверджується аналізом впливу військових дій на довкілля, розбалансування соціальних систем і виклики економічної трансформації.

Значний рівень обґрунтованості має запропонована автором національна модель сталого розвитку, яка включає три ключові елементи - Національну Раду зі сталого розвитку (НРСР), Національне Агентство з сталого розвитку (НАСР) і Фонд сталого розвитку. Структура моделі логічно вибудована на основі аналізу існуючих інституційних слабкостей, фрагментарного характеру реалізації політик, браку координації між урядом та регіонами, що підтверджується емпіричними спостереженнями та аналітичними даними.

Запропоновані функціональні ролі НРСР, НАСР і Фонду сталого розвитку є чітко окресленими та відповідають принципам ефективного державного управління. Зокрема, координаційна функція НРСР, яка охоплює

стратегічне планування та гармонізацію політик, базується на кращих практиках країн Північної Європи. Функція НАСР як виконавчого інституту та операційної ланки в системі управління дозволяє враховувати локальні особливості регіонів, що є необхідним за умов децентралізації. Фонд сталого розвитку відіграє ключову роль у забезпеченні фінансування ініціатив, а його модель прозорості з використанням блокчейн-технологій є інноваційною та значно знижує корупційні ризики.

Висновки дисертації підтверджені прикладами міжнародного досвіду. Порівняльний аналіз моделей Швеції, Німеччини, Коста-Рики та Китаю дає змогу зробити логічно обґрунтовані припущення щодо можливості адаптації окремих елементів до українських умов. Наприклад, децентралізовані практики громадського залучення, як у скандинавських країнах, можуть бути інтегровані в роботу НРСР, а німецький досвід зеленої трансформації - у стратегії НАСР у східних регіонах України.

Висока ступінь обґрунтованості рекомендацій також виявляється у деталізованому розгляді механізмів імплементації: освітні програми, підвищення кваліфікації для службовців, створення цифрових платформ для прозорого управління, що є практично орієнтованими кроками, узгодженими з викликами реального сектора. Крім того, враховано необхідність законодавчого забезпечення реформ, що свідчить про системність підходу.

У роботі також чітко визначено ризики, пов'язані з політичною нестабільністю, кадровим голодом та можливими бюрократичними перепонами. Одночасно подано раціональні пропозиції щодо їх подолання через інституційне посилення, міжнародну технічну допомогу та залучення громадськості.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження мають високий рівень теоретичної обґрунтованості, логічну цілісність, міждисциплінарний характер і практичну релевантність. Вони можуть слугувати основою для формування державної політики у сфері сталого розвитку та модернізації політичних інститутів

України. Актуальність і обґрунтованість положень підтверджуються як національними викликами, так і глобальними трендами, що дозволяє розглядати дисертацію як вагомий внесок у політологічний науковий дискурс та практику публічного управління в Україні.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Наукова новизна роботи полягає в розробці оригінальної національної моделі реалізації ЦСР, яка враховує українські інституційні реалії, фрагментацію управління та військово-політичні умови. Особливо варто відзначити інноваційний характер міждисциплінарного підходу, що інтегрує екологічні, економічні, соціальні та правові аспекти сталого розвитку в єдину концептуальну рамку політичної модернізації. Такий підхід не лише доповнює існуючі теоретичні моделі, а й створює основу для подальших досліджень у цій галузі.

Наукова цінність дисертації в тому, що вона не лише систематизує існуючі знання, а й розширює теоретичне розуміння політичної модернізації крізь призму сталого розвитку. Автор успішно поєднує глобальні тренди із національним контекстом, формуючи оригінальний науковий дискурс. Висновки є логічними, достовірними та підтвердженими емпіричним матеріалом. Автор чітко визначає обмеження дослідження (наприклад, географічний фокус на Україні, відсутність доступу до конфіденційних даних), що свідчить про наукову чесність. Дисертація відповідає всім вимогам, передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії», затвердженим Кабінетом Міністрів України. Вона вносить значний внесок у розвиток політології, державного управління та теорії сталого розвитку.

Наукова новизна дослідження проявляється у створенні комплексної концептуальної рамки, що об'єднує політичну модернізацію та реалізацію ЦСР в українському контексті. Зокрема, вперше розроблено трикомпонентну національну модель сталого розвитку, що включає Національну Раду зі сталого розвитку, Національне Агентство та Фонд сталого розвитку. Новизна

моделі полягає у її здатності враховувати одночасно централізацію стратегічного управління, децентралізацію реалізації на місцях, а також міжсекторальну координацію. Такий підхід значно відрізняється від попередніх фрагментарних моделей і враховує сучасні виклики України.

Також у роботі оцінено вплив війни на інтеграцію принципів сталого розвитку у політичну модернізацію. Вперше здійснено комплексний аналіз, який охоплює наслідки конфлікту для екологічної, економічної та соціальної підсистем. Це дозволяє розглядати війну не лише як деструктивний чинник, а й як імпульс для трансформації політичної системи, адаптованої до нових реалій.

У роботі проаналізовано децентралізацію як ключовий механізм локалізації ЦСР. Доведено, що децентралізація - не просто передача повноважень, а ефективний засіб узгодження локальних потреб із глобальними ЦСР. Виявлено синергію між екологічними, економічними та соціальними викликами. Вперше ці сфери розглянуто як взаємопов'язану систему, де ефективність політики у кожній сфері прямо впливає на загальну здатність країни реалізовувати ЦСР, особливо в умовах війни.

Окрім нових підходів, у дисертації уточнено теоретичне розуміння поняття «екологічна модернізація», яке розширено за рахунок включення до нього процесів відновлення довкілля у післявоєнний період та реагування на масштабні антропогенні катастрофи. Визначено набір ключових бар'єрів і можливостей для впровадження ЦСР, що специфічні для України, зокрема до них відносяться політична нестабільність, слабка інституційна спроможність, але водночас підтримка міжнародної спільноти та енергетичний потенціал.

Наукова новизна роботи також полягає у подальшому розвитку низки існуючих підходів. Так, функціональний аналіз політичних інститутів доповнено трансформаційною моделлю впровадження ЦСР в умовах кризи. Це дозволяє краще розуміти, як політичні інститути можуть адаптуватися до викликів війни та післявоєнної відбудови.

Використання міжнародного досвіду набуло нового змісту через розробку практичних рекомендацій для України на основі моделей Швеції, Німеччини, Коста-Рики та Китаю, з акцентом на прозорість, швидку мобілізацію ресурсів та зелену трансформацію. Концепція децентралізації розвинута у напрямі залучення громад до процесу локалізації ЦСР, що підсилює ідею багаторівневого управління та зміцнює вертикальну й горизонтальну інтеграцію.

Обсяг дисертації становить 179 сторінок, включаючи анотації, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (149 найменувань) та додатки. Автор опублікував ключові положення дисертації у шести наукових працях, зокрема в чотирьох статтях у фахових виданнях України та двох - у матеріалах конференцій, що свідчить про наукову активність та високий рівень апробації результатів дослідження.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження забезпечується комплексом методологічних і емпіричних засобів, спрямованих на системний аналіз взаємозв'язку між політичною модернізацією України та глобальною аджендою сталого розвитку в умовах воєнного конфлікту, економічної нестабільності та корупційних викликів. Результати дослідження базуються на достовірних джерелах, таких як аналітичні звіти міжнародних організацій (ООН, ПРООН, ЄС), законодавчі акти України, наукові публікації, а також власні аналітичні напрацювання автора. Це дозволяє стверджувати про високу емпіричну обґрунтованість сформульованих висновків і рекомендацій.

У дисертації результати дослідження викладено послідовно, логічно і вичерпно. Окремі положення оприлюднені в наукових публікаціях, які пройшли фахову рецензію. Вони охоплюють як теоретичні засади (зокрема аналіз політичної модернізації в умовах сталого розвитку), так і прикладні аспекти, зокрема, архітектуру запропонованої моделі, механізми реалізації та оцінки впливу.

Таким чином, наукова новизна дисертації полягає у формулюванні нових підходів до аналізу, оцінки та управління політичними процесами в

умовах глобальних викликів на основі адженди сталого розвитку. Достовірність результатів підтверджується використанням репрезентативних джерел, сучасних методів дослідження та узгодженістю отриманих висновків із емпіричними даними. Повнота викладу результатів в опублікованих працях забезпечує належну апробацію отриманих знань та свідчить про їхню практичну цінність і наукову значущість.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Важливість роботи полягає в її практичному значенні для державної політики та стратегічного планування. На основі глибокого міждисциплінарного аналізу запропоновано конкретні інституційні механізми для інтеграції ЦСР у політичну систему України. У дослідженні доведено, що сталий розвиток, як стратегічна рамка, не лише відповідає глобальним викликам, а й відкриває нові можливості для модернізації політичних інститутів України в умовах війни, економічної кризи та прагнення до європейської інтеграції. Запропонована трикомпонентна модель враховує українську специфіку, зокрема, потребу в прозорості, децентралізації та взаємодії з міжнародними донорами. Її практичне впровадження може сприяти усуненню існуючої фрагментарності реалізації ЦСР в Україні, що особливо важливо в умовах повоєнного відновлення.

Дослідження може слугувати джерелом аналітичної бази для розробки реформ у сфері політичного управління, забезпечення участі громадян у прийнятті рішень, децентралізації, протидії корупції тощо. Особливо важливо це у контексті післявоєнної відбудови України, яка має ґрунтуватися на принципах сталого розвитку. Результати дослідження можуть бути корисними для громадянського суспільства, міжнародних партнерів, донорів та експертних кіл. Вони допоможуть краще зрозуміти, які інституційні зміни є необхідними для забезпечення стабільності, сталості та демократичності політичної системи.

Дослідження сприяє підвищенню рівня політичної свідомості та відповідальності в українському суспільстві. Адже формування культури сталого розвитку передбачає не лише зміну інституцій, але й трансформацію свідомості громадян, а саме їхнього ставлення до участі у перебудові країни на засадах сталого розвитку. У контексті відновлення України після війни, реформування державного управління ЄС, запропоновані автором рекомендації є надзвичайно корисними. Зокрема, розроблена трикомпонентна модель реалізації ЦСР (інституційна, управлінська, фінансова) може бути використана Міністерством економіки, Офісом Президента та місцевими органами влади для підвищення ефективності стратегічного планування. Автор обґрунтовано підкреслює важливість моніторингу та оцінки на основі даних, що є ключовим для відповідального управління. Результати дослідження можуть бути впроваджені в роботу Національного інституту стратегічних досліджень, Асоціації міст України, а також міжнародних партнерів, зокрема Нідерландського агентства з міжнародного співробітництва.

Окремий аспект практичного значення становить впровадження результатів у систему освіти та професійної підготовки, зокрема, створення програм підвищення кваліфікації для держслужбовців, представників місцевого самоврядування, громадських організацій. Дисертація може стати основою для розробки навчальних курсів з політичної модернізації, сталого розвитку та публічного управління у вищих навчальних закладах.

Висока прикладна цінність дослідження полягає також у наданні конкретних механізмів реалізації ЦСР на місцевому рівні через децентралізацію, що включає розширення повноважень територіальних громад у сфері управління ресурсами, забезпечення прямого доступу місцевих органів до фінансування з Фонду сталого розвитку, створення цифрових платформ з відкритими даними для підзвітності громад. Ці рекомендації можуть бути використані регіональними органами влади та громадськими організаціями, що працюють над розробкою локальних стратегій розвитку.

У дослідженні враховано міжнародний досвід, зокрема успішні кейси Швеції, Німеччини, Коста-Рики та Китаю, які демонструють ефективність політик сталого розвитку за умов різного соціально-економічного контексту. Їх адаптація до українських реалій, як доведено в дисертації, може дати конкретні результати, наприклад, у сфері зеленої трансформації, розвитку екотуризму, цифрової звітності.

Результати дослідження є не лише цінним внеском у розвиток політичної науки, а й готовим інструментарієм для практичного застосування. Вони можуть бути інтегровані в урядові програми поствоєнної відбудови, у національні плани дій щодо виконання ЦСР, у регіональні стратегії сталого розвитку, у систему підготовки та перепідготовки управлінських кадрів.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Підкреслюючи в цілому високий науковий рівень виконаної роботи, водночас вважаємо за доцільне звернути увагу дисертанта на певні зауваження рекомендаційного характеру.

По-перше, існує необхідність більш чіткого визначення ключових понять. Хоча дисертація містить загальне теоретичне уточнення таких понять, як «політична модернізація» та «сталий розвиток», бажано було б у кожному розділі наводити коротке понятійне пояснення з посиланням на контекст аналізу. Наприклад, у тексті, де йдеться про екологічну модернізацію слід чіткіше відокремити цей термін від загального поняття «зелена трансформація» або «екологічна політика», щоб запобігти семантичній розмитості. Це підвищило б концептуальну строгість роботи, особливо для читачів, що не є спеціалістами у цьому питанні.

По-друге, залишається обмеженою глибина аналізу інституційних бар'єрів на місцевому рівні. Хоча автор уважно аналізує національний рівень реалізації ЦСР, у кейс-стаді регіонів (Львівська та Дніпропетровська області) можна було б глибше розкрити специфічні інституційні та бюрократичні перешкоди, з якими стикаються місцеві органи влади. Наприклад, не зовсім детально розглянуто вплив вертикальної підпорядкованості, фінансової

залежності від центральної влади чи недостатньої кваліфікації кадрів на рівні громад. Розширення цього аспекту зробило б висновки щодо децентралізації ще більш переконливими та практично орієнтованими.

По-третє, недостатньо систематизованим є використання міжнародного досвіду. Хоча у роботі згадується досвід Скандинавії, Німеччини, Коста-Рики та Китаю, порівняльний аналіз цих країн поданий фрагментарно, без чіткої систематизації за критеріями (наприклад: ступінь централізації, рівень громадської участі, роль цифровізації). Бажано було б внести окрему таблицю або аналітичну рамку, яка б порівнювала ключові елементи моделей сталого розвитку в цих країнах із українським контекстом. Це підвищило б наукову цінність порівняльного методу та зробило висновки щодо адаптації досвіду більш структурованими.

По-четверте, дисертація ґрунтовно спирається на інституційний та нормативний підходи, однак майже не залучає критичні теорії політичної модернізації, зокрема постколоніальні чи неоліберальні критики глобальної адженди сталого розвитку. Наприклад, питання про те, чи не є ЦСР інструментом «нормативного імперіалізму» з боку західних донорів, або як глобальні екологічні стандарти можуть конфліктувати з національними пріоритетами в умовах війни, залишаються за межами аналізу. Включення таких дискусій зробило б роботу більш збалансованою та відповідало б сучасним тенденціям у глобальній політології.

Висловлені зауваження принципово не знижують загальної позитивної оцінки дисертації. Це скоріше запрошення до наукової дискусії й побажання дисертанту на подальші наукові дослідження.

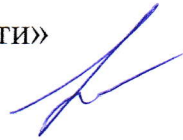
Загальний висновок та оцінка дисертації

Детальний розгляд та аналіз положень, викладених у дисертаційному дослідженні, дозволяє зробити висновок, що дисертаційна робота Воевудського Олександра Вадимовича «Політична модернізація сучасної України в контексті глобальної адженди сталого розвитку» є послідовним, завершеним та науково цінним дослідженням. Робота виконана на високому

теоретичному, методологічному та практичному рівні, має вагомий науковий і прикладний потенціал та відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341, вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40. Автор дисертації Воевудський Олександр Вадимович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія».

Офіційний опонент

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії
Комунального закладу вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»

Ольга ВИСОЦЬКА

Підпис д-ра філос. наук, проф. Висоцької О.Є. засвідчую

Учений секретар

Комунального закладу вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»

 Любов ПАСТІЧНИК